

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. október 14.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németország),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly- j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot**.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-val kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az össze-sítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- **ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;**
- **ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.**

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyekben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők föltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám **(2)** segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
 - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
 - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. Ókori Róma (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Caesar
- b) Marius
- c) Sulla
- d) Caius Gracchus

2. Uradalmi gazdálkodás (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)

- a) 1.
- b) 2.
- c) 2.
- d) földhiány / földéhség / túlnépesedés *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*
- e) Addig műveletlen / mocsaras területet vontak művelés alá. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)*

3. Hunyadiak kora (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) Nándorfehérvár
- b) Esztergom
- c) Buda

4. Angol alkotmányos monarchia (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

- a) parlament / alsóház / képviselőház
- b) lordok háza *(Elfogadható még: felsőház.)*
- c) kormány

5. Magyarországi reformáció (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	A	B	C
a) Az összes protestáns felekezet elleni fellépést helyezett kilátásba.			X
b) Igyekezett felszámolni a katolikusok és Luther követői közti viszálykodást.		X	
c) A protestánsok üldözését írta elő, Luther híveinek kivételével.	X		
d) Az országgyűlésen önálló rendként részt vevő szászok szempontjából jelentős eredmény volt ennek a jogszabálynak az elfogadása.		X	

6. Ipari forradalom (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Állítás	Igaz	Hamis
a) Szemere a termelékenység növekedésében látta Anglia gazdagságának okát.	X	
b) A meglátogatott gyár nyersanyagát elsősorban az angol juhtenyésztés biztosította.		X
c) A meglátogatott gyár mechanikus rokkák helyett már gőzhajtású fonógépeket használt.	X	
d) A meglátogatott hasonló gyárak elterjedése a bányászat fellendülését is eredményezte.	X	

7. 1848/49-es szabadságharc (Összesen 4 pont.)

a) (A helyes sorrend: 1 pont.)

1.	2.	3.
C	B	A

b) Görgey (Görgei) Artúr (1 pont)

c) Kápolna (1 pont)

d) C (1 pont)

8. Szovjet blokk (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Sztálin	Hruscsov	Gorbacsov
B	A, C	D

9. Magyar társadalom (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) B

b) A

c) D

10. Rendszerváltás (Elemenként 1 pont, összesen 5 pont.)a) sajtószabadság / szólásszabadság / szabad véleménynyilvánításhoz való jog (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)b) vallásszabadság / lelkiismereti szabadság (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)c) a magántulajdonhoz való jog / a vállalkozás szabadsága (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)d) A szovjet csapatok kivonása. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)e) Nagy Imre újratemetése / rehabilitálása vagy Október 23. nemzeti ünneppé nyilvánítása. (*Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.*)**11. Fejlődő országok problémái (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

a) Több élelmiszert tudnak vásárolni.

b) Csökkenhet a parasztek bevétele.

c) Növekszik a megtermelt élelmiszer mennyisége.

d) A növekvő mennyiség miatt csökkennek az árak.

*(Az a)-d) válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más, az adatokból kikövetkeztethető, helyes válasz is elfogadható.)***12. Magyarország demográfiája (Elemenként 0,5 pont, összesen 2 pont.)**

A, B, C, E

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. XVI. századi gyarmatosítás (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően Közép- és Dél-Amerika gyarmatosításának következményeit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az európai gyarmatosítás egyik következménye volt a kereszténység elterjesztése).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T A bemutatott változásokat a földrajzi felfedezésekhez köti (pl. Kolumbusz első útja Amerikába 1492, az első felfedezőutak Közép- és Dél-Amerikába a XV–XVI. század fordulóján), és rögzíti, hogy Közép- és Dél-Amerikát ekkor a spanyolok és portugálok gyarmatosították.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. gyarmatosítás, ültetvény, őslakos / indián, keresztény.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényegi tényt a kép alapján (pl. misszionáriusok utaztak Amerikába, megkezdődött az indiánok keresztény hitre térítése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. elterjedté vált a katolikus vallás, ez az európai civilizáció térnyerését is jelentette, esetenként erőszakba torkollott).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Dél-Amerika gyarmatosításának fő jellemzőit, és rávilágít okaikra, következményeikre. T Rögzít egy tényt az erőszakos gyarmatosításra vonatkozóan (pl. az európaiak leigázták az őslakosokat, kipusztították az indián lakosság nagy részét, elpusztították az ősi indián civilizációkat), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az európaiak a fémek / lovak / puskapor alkalmazásának köszönhetően katonai fölényben voltak, a spanyol hódítókat konkvisztádoroknak nevezték, az inkákat Pizarro győzte le, az aztékokat Cortez győzte le, az indiánok többségével az európaiak által behurcolt betegségek végeztek). T Rögzíti a gyarmatosítás valamely gazdasági vonatkozását (pl. az európaiak ültetvényeket hoztak létre, nemesfémbányákat nyitottak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a munkaerőt afrikai rabszolgák behurcolásával biztosították, Közép- és Dél-Amerika bekapcsolódott a világkereskedelembé, az ültetvényeken nagy területen egyféle növényt termesztettek). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0–6 [nem adható: 1 és 4]

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

14. Náci propaganda (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a náci propagandát mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az oktatás is a propaganda eszközévé vált).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Hitler 1933-ban jutott hatalomra <i>vagy</i> az ideológia a 20-as években alakult ki, és megállapításai Németországra vonatkoznak.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. náci / nemzetiszocializmus, propaganda, tömeg, ideológia / fajelmélet.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Hitler a nemzeti érzés erősítését tartotta a történelemtanítás fő feladatának, erősíteni akarta a nacionalizmust a fiatalok körében), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a történelemtanítást / az oktatást a politikai propaganda szolgálatába állították, ez a szemlélet teret engedett a történelemhamisításnak, fontosnak tartották a fiatalok ideológiai nevelését, a nemzeti öntudat erősítése összefüggött a fajelmélettel).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a náci propaganda jellemző eszközeit, színtereit, és megmagyarázza szerepüket. T Rögzíti a tömegrendezvényeknek / tömegszervezeteknek a náci propagandában játszott szerepét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Hitler kihasználta jó szónoki képességeit, a tömeg növeli az összetartozás érzését, a tömegben az embereket jobban elragadják érzelmeik / könnyebben alkalmazkodnak a többségi állásponthoz); <i>vagy</i> megemlíti egy korabeli tömegrendezvényt / tömegszervezetet (pl. nürnbergi pártnapok, berlini olimpia, Hitlerjugend, Munkafront). T Rögzíti a náci propaganda legalább két további eszközét (pl. rádió, film, plakátok, írott sajtó), és tesz egy érdemi megállapítást ezekre vonatkozóan (pl. a náci propaganda felhasználta a modern technika vívmányait, az újságíróktól megkövetelték a nácizmus dicsőítését, a totális diktatúrák jellemzője a hivatalos ideológia kötelező követése, a propagandaminiszter Goebbels volt, a propaganda középpontjában a fajelmélet / a németek felsőbbrendűségének	0–6 [nem adható: 1 és 4]

	hangoztatása állt, ún. Führer-kultusz érvényesült). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

15. Géza fejedelem (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Géza fejedelemnek az államalapítás feltételeit megteremtő tevékenységét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Géza békét kötött a Német-római Császársággal az ország szuverenitásának megvédése érdekében).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Géza a 10. században uralkodott <i>vagy</i> hogy a quedlinburgi találkozóra 973-ban került sor, és megemlíti a téma valamely térbeli vonatkozását (pl. fejedelmi szállásterület, legyőzött törzsfők területei, lemondás a Bécsi-medencéről, biztosította az Árpád-ház uralmát a Kárpát-medence nagy részében).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. fejedelem, kereszténység, törzsfő, béke.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges információt a forrásból (pl. magyar küldöttség érkezett Ottó császárhoz, Géza nem személyesen jelent meg, nem gondolt meghódolásra), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Géza békét kötött a Német-római Császársággal, keresztény hittérítőket kért, fiának német feleséget szerzett, megőrizte a magyar szuverenitást, ez összefüggött a kalandozások lezárulásával, két nagy hatalom fogta közre a magyar törzseket – az egyikkel rendezni kellett a viszonyt).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Géza fejedelem tevékenységét, és feltárja azok szerepét az államalapítás előkészítésében. T Rögzít egy ténytet Géza hatalmára vonatkozóan (pl. Árpád leszármazottja / Árpád törzsének feje volt, hatalma nem terjedt ki az egész Kárpát-medencére, hatalmának megerősítésére törekedett), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nyugati törzsfők behódolása, Sarolttal kötött házassága a fejedelmi hatalom megerősítését is szolgálta, utódjának Vajkot / Istvánt jelölte ki, felismerte, hogy az egyház fontos partner a hatalom megerősítésében, dinasztikus érdekek alapján	0–6 [nem adható: 1 és 4]

	<p>házasította ki leányait).</p> <p>T Rögzíti, hogy Géza megkezdte az ország keresztény hitre térítését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. keresztény hittérítőket hívott az országba, ez tudatos politikai döntés volt, a nyugati kereszténység irányába nyitott, ő maga még megtartotta a pogány szokásokat is, fiát keresztény hitben neveltette, az egyházat fontos politikai partnernek tekintette, ez összefügghetett a kalandozások lezárásával).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

16. Tatárjárás (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a tatárjárás eseményeit ismerteti.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a tatárjárás katasztrófájához vezető okokat.</p> <p>Az elemzés feltárja IV. Béla politikájának ezzel kapcsolatos elemeit.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a tatárjárásra 1241/42-ben került sor, és a legfőbb ütközet Muhinál zajlott.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. király, tatár, kun, vár.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti, hogy IV. Béla visszavette a korábban / apja által adományozott birtokokat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. célja a királyi hatalom megerősítése volt, intézkedései sértették a bárók érdekeit, a bárók katonailag nem támogatták eléggé a királyt).</p> <p>T Rögzít egy a térképről leolvasható lényegi információt (pl. a Mongol Birodalom Kelet- és Közép-Ázsia hatalmas területeire terjedt ki, rövid idő alatt keletkezett), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. IV. Béla jelentős túlerőben lévő ellenféllel állt szemben, a tatár hódításról Julianus barát hozott hírt, a Mongol Birodalom nomád birodalom volt, Kelet- és Közép-Európa meghódítását is célul tűzte ki).</p> <p>T Rögzíti Rogerius leírásának lényegét (pl. Kötönyt</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	meggyilkolták), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kunok elhagyták az országot, a királyi haderő tovább gyengült, említi a konkrét konfliktus valamely okát vagy körülményét)	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a tatárjárás eseményeit, és feltárja a katasztrófához vezető okokat.</p> <p>T Rögzíti, hogy a magyar sereg Muhinál döntő vereséget szenvedett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a király elmenekült, a tatárok bekerítették a magyarokat, említi a nomád hadviselés jellemzőit, a tatár sereg túlerejét vagy szervezettségét).</p> <p>T Rögzít egy lényeges mozzanatot a tatárjárás eseménysorából (pl. a kővárak ellenálltak a tatároknak, a tatárok átkeltek a Dunán, a lakosság mocsaras / erdős / hegyes területekre menekült), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tatárok főleg könnyűlovasok voltak, a tatárok nem hoztak magukkal ostromgépeket, a lakosság jelentős része elpusztult, a Felvidéken és a Dunántúlon kisebb volt a pusztítás).</p> <p>T Rögzíti, hogy a tatárok 1242-ben kivonultak az országból, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ekkor még nem volt céljuk az ország végleges meghódítása, ennek feltételezhető oka az új nagykan megválasztása volt).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

17. Széchenyi gazdasági programja (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	<p>A vizsgázó alapvetően Széchenyi gazdasági programját mutatja be.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Széchenyi el akarta törölni a szabad verseny akadályait).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy Széchenyi a gazdasági programját az 1830-as években fejtette ki, és megemlíti a téma valamely térbeli elemét (pl. Magyarország a Habsburg Birodalom része, Pest központi szerepe, Anglia mint mintaország).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. reform, polgári átalakulás, szabad verseny, hitel.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy Széchenyi eltörölné a céheket / monopóliumokat / hatósági árszabásokat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Széchenyi a szabad versenyt kívánja ezzel lehetővé tenni).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Széchenyi gazdasági programjának főbb elemeit, és feltárja azok okát vagy célját. T Rögzíti, hogy Széchenyi meg akarta teremteni a hitelezés lehetőségét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. eltörölte volna az ősiséget / a háramlást, lehetővé tette volna a nem nemesek földbirtoklását, mindennek célja a mezőgazdaság modernizációja volt). T Rögzíti, hogy Széchenyi fejleszteni kívánta a közlekedést, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a közlekedés ügyét országgyűlési témává akarta tenni, folyószabályozást / útépitést / vasútépitést tervezett, ezzel is fejleszteni kívánta az ipart).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

18. Dualizmus kori Budapest**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a dualizmus kori Budapest fejlődését mutatja be. Rávilágít a fejlődés összetevőire, és bemutatja Budapest szerepét a gazdasági életben. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a dualizmus időbeli határait (1867–1918) vagy a városegysítés évszámát (1873), és megemlíti a téma valamely térbeli összetevőjét (pl. megállapítja, hogy Budapest Pest, Buda és Óbuda egyesítésével jött létre, utal a városszerkezet változásaira, utal Budapestnek az országon belüli helyzetére).	0-4 [nem adható: 1 és 3]

Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat: pl. főváros, millennium, (köz)építkezések, (tömeg)közlekedés.</p>	<p>0-4 [nem adható: 1 és 3]</p>
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (pl. a század végén a lakosok többsége nem budapesti születésű volt, a korszak első évtizedeiben csökkent a budapesti születésűek aránya), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. sokan költöztek vidékről Budapestre, a korszakban jelentős volt Budapest lakosságának növekedése, Budapest lakossága gyorsabb ütemben nőtt, mint Magyarországé / a vidéki városoké, a beköltözőket főként a munkalehetőségek vonzották).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a kép alapján (pl. megépült a földalatti, megépült az Andrassy út, az építkezések munkaerőt vonzottak a fővárosba), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az építkezések a millenniumi ünnepekhez kapcsolódtak, a földalatti egyedülálló volt a kontinensen, a munkások a szegényparasztok / kubikosok köréből kerültek ki).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (pl. a század elején nőtt az épületek száma / átlagos magassága), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez együtt járt a város területének növekedésével, ez a lakosság növekedésének és a középítkezéseknek volt köszönhető, nagy számban épültek bérházak, a nagyobb épületeket tőkés vállalkozók építették, megjelent a lift, az alsóbb emeleteken voltak a nagyobb / elegánsabb lakások).</p>	<p>0-8 [nem adható: 1 és 5]</p>
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja Budapest fejlődésének és gazdasági jelentőségének fő összetevőit, és rávilágít hátterükre.</p> <p>T Rögzít egy tényt a középítkezésekre vonatkozóan (pl. a középítkezéseket a Fővárosi Közmunkák Tanácsa felügyelte, a korszakra jellemzőek voltak a historizáló stílusok / a szecessziós stílus) vagy említ két középületet / közterületet, amely a korszakban épült (pl. Opera, Parlament, Hősök tere, Vajdahunyad vára), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a középítkezések tervszerűen zajlottak, összefüggtek a polgári állam kiépülésével / Budapest fővárosi szerepével / a millenniumi ünnepekkel, munkaerőt vonzottak a fővárosba).</p> <p>T Rögzít egy, a forrásban nem szereplő tényt az infrastruktúra fejlődésével kapcsolatban (pl. hidak építése, rakpartok kiépülése, pályaudvarok építése, csatornázás), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. könnyebbé vált a közlekedés Pest és Buda között, a rakpartok védelmet nyújtottak az árvizek ellen, Budapest volt a vasúthálózat központja, megjelent a vezetékes ivóvíz, a csatornák elvezették a szennyvizet)</p> <p>T Rögzít egy tényt Budapest gazdasági szerepére vonatkozóan</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>

	(pl. számos gyár épült, jelentősen nőtt a pénzintézetek száma), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a város a reformkor óta az ország gazdasági központja volt, Budapest volt a feldolgozóipar / a pénzügyi élet központja). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

19. Határon túli magyarság (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a határon túli magyarság létszámának alakulását és annak okait mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. jelentős számban vándoroltak be magyarok Romániából Magyarországra).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a rendszerváltásra 1989/90-ben / a tárgyalt eseményekre az 1980-as években került sor, és megemlíti legalább kettőt a jelentős magyar lakossággal rendelkező országok / térségek közül.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. kivándorlás, asszimiláció, kisebbség.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy Romániából / a szomszédos országokból jelentős számú bevándorló érkezett Magyarországra, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bevándorlók zömében magyar nemzetiségűek voltak, az elvándorlás csökkentette a magyar kisebbségek létszámát).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a határon túli magyarság létszámának alakulását, és feltárja a folyamat okait. T Rögzíti, hogy a határon túli magyarság létszáma (és aránya) az 1980-as években csökkent, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a folyamat korábban kezdődött, bizonyos területeken az alacsony természetes szaporulat is oka volt, az elvándorlás és az asszimiláció összefügg).	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	T Rögzíti, hogy a szomszédos országokban a magyarság egy része asszimilálódott (és a folyamat ma is tart), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez részben a gazdasági fejlődés / városiasodás / kommunista diktatúrák / a vegyes házasságok következménye, ezt az elégtelen magyar iskolahálózat is okozza, az asszimilációt a többségi politika is szorgalmazta).	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

20. Rákosi-korszak (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját mutatja be. Rávilágít a gazdaságpolitikának a mindennapokra gyakorolt hatásaira. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a Rákosi-korszak időbeli határait (1948/49–53/56), és utal a téma egy térbeli összetevőjére (pl. iparvárosok / iparvidékek elhelyezkedése).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat: pl. iparosítás, kollektivizálás / téjeszesítés, tervgazdálkodás, beszolgáltatás.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tény a táblázat adatai alapján (pl. nőttek az árak, legnagyobb mértékben az élelmiszerárak növekedtek, az árucikkek drágulása az előző évekhez képest felgyorsult), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez az életszínvonal csökkenését eredményezte, háttérben a termelés visszaesése állt) T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. Sztálinváros szovjet mintára épült, egy korábbi falu helyén jött létre, lakóépületeket és középületeket építettek a gyár mellé), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a korszakban új városok / városrészek jöttek létre, az iparosítás munkaerőt igényelt, a lakosság egy része vidékről a városokba áramlott, az iparvárosok építése jelentős állami beruházást igényelt). T Rögzít egy lényeges tényt a kép alapján (pl. a rendőrök élelmiszerek után kutattak, a beszolgáltatási kötelezettség	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	teljesítését ellenőrizték), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a parasztnak a piacnál alacsonyabb áron kellett terményeiket beszolgáltatniuk, az élelmiszer-ellátás nehézségeiért a propaganda a parasztnak / kulákokat okolta, erőszakos intézkedésekkel igyekeztek megtörni / a térszbe való belépésre kényszeríteni a birtokos parasztnak, sok esetben a vetőmagot is elvitték).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a korszak gazdaságpolitikájának fő jellemzőit, és rávilágít hátterükre, következményeikre.</p> <p>T Rögzíti a tervgazdálkodás lényegét (pl. politikai utasításban előre meghatározták a termelés mennyiségét az egyes ágazatokban) <i>vagy</i> az első ötéves terv bevezetését, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a gazdaságpolitika irányítója Gerő Ernő volt, a szovjet mintát másolták, a korábbi években államosítások zajlottak, az előírt mennyiségek általában teljesíthetetlenek voltak / nem vették figyelembe a keresletet).</p> <p>T Rögzít egy tényt az iparosításra vonatkozóan (pl. elsősorban a nehézipart fejlesztették, új bányákat nyitottak, gyárakat építettek), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. tőkét vontak el a mezőgazdaságtól / könnyűipartól, nem vették figyelembe az ország természeti adottságait, az ipar korszerűtlen / alacsony hatékonyságú volt, fontos cél volt a katonai erő növelése)</p> <p>T Rögzíti a mezőgazdaságban zajló kollektivizálás tényét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a termőföldek többsége ennek ellenére magántulajdonban maradt, erőszakos intézkedésekkel igyekeztek megtörni / a térszbe való belépésre kényszeríteni a birtokos parasztnak, a térszokban csökkent a termelés hatékonysága).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

7. A térképek forrásai: tortenelemtanitas.hu (Szárny Miklós)

9. Az A, B, C kép forrása: A két világháború között. Magyarország története képekben II. Szerk. Gyurgyák János. A D kép forrása: Hétköznapi élet Horthy Miklós korában. Szerk.: Gyáni Gábor.

13. A kép forrása: stfrancis.clas.asu.edu

16. A térkép forrása: mozaweb

18. Az adatok forrása: Budapest története IV. Szerk.: Vörös Károly.; A kép forrása: varosliget.blogspot.hu

20. A kép forrása: Fényvel írott történelem. Magyarország fotókrónikája 1845–2000. Szerk.: Jalsovszky Katalin – Stemlerné Balog Ilona.